

KDO TU STRAŠÍ?

Začátek letošního května se nesl v připomínce dvou set let od narození Karla Marxe. V jeho rodném městě v německém Trevíru, kde strávil prvních sedmnáct let svého života, mu za velké slávy odhalili sochu, a aby zdůraznili, že není třeba brát velké postavy minulosti jen vážně, ještě jeho postavickou vyzdobili semaforey ve městě. Červený Marx znamená stůj! V našich luzích a hájích zastydlí antikomunisté, kteří si nějak nevšimli, že obyčejné lidi trápí úplně jiné věci než údajné nevyrovnání se s minulostí, přišli s předpokládanou reakcí, která se dá shrnout do výkřiku „rudý Marx znamená fuj“.

Jak to, že dvě století od narození někoho může být vztah k němu tak rozporuplný? Jak to, že na Západě se konají oslavy jeho výročí, zatímco u nás jsou vyhlášeny dvě minuty nenávisti? **Co vlastně světu přinesl pozitivního a co naopak podělal?** Proč je třeba z něj dělat takového strašáka? A jak se k této osobnosti staví anarchisté, které dnešní směska potrhých ultrapravičáků, národovců a fašounků všeho druhu, včetně arcibiskupa Dominika Duky, řadí do škatulky „neomarxistů“, kam jsou s lehkostí sobě vlastní schopni nacpat kohokoli, kdo přichází s nějakými progresivními myšlenkami?

Karel Marx byl v první řadě sociální vědec. Dodnes se bez jeho jména neobejde skoro žádná učebnice ekonomie, sociologie či filozofie. Jako filozof rozvíjí materialistické pojetí světa a dějin. My jeho největší význam vidíme v **popisu fungování kapitalistického systému, námezdní práce, vykořisťování, třídního rozdělení společnosti** a dalších projevu společenského uspořádání, v němž se takřka vše řídí potřebami kapitálu.

Dál se Marx zapsal do historie dělnického hnutí jako organizátor a teoretik. Se svým kolegou Bedřichem Engelsem sepsali v roce 1848 známý *Komunistický manifest*. Kdo ho četl, jistě zjistil, že většina z deseti požadavků manifestu už byla víceméně nebo zcela naplněna.

Marx měl následně významné slovo v první dělnické internacionále, v rámci níž se formovala politika dělnických politických stran a různých směrů dělnického hnutí. Tady také **došlo ke střetu Marxe s tím nejsvobodomyšlnějším z dělnických proudů – s anarchisty.** Společnou řeč ale nenalezli. I když anarchisté oceňovali Marxovu analýzu kapitalistického pořádku, už se nemohli ztotožnit s jeho vývody, které samolibě opíral o svou teorii nevyhnutelného směřování dějin. Jenže tady už nepopisoval realitu, ale zaměňoval pojmy s dojmy.

Dělnické hnutí přijalo za svůj požadavek socialismus. Jeho různé proudy si ho ale stejně tak různě vykládaly, podobně jako cesty k němu. Sociální demokraté vyšli z myšlenky uchopení moci parlamentní cestou a zlepšování života dělného lidu postupnými reformami. Jejich boj však záhy skončil tím, že nově vzniklé „dělnické šlechtě“ přirostly zadky k poslaneckým křeslům a vlastně jim vyhovoval status quo, tedy že věci jsou tak, jak jsou, a není je vlastně třeba moc měnit, hlavně mít své jisté.

Radikálnější proud toužící taktéž po uchopení moci, následované „diktaturou proletariátu“ řízenou osvíceným stranickým vedením, získal velký vliv po Ruské revoluci roku 1917. **Bolševické vedení se v první řadě zbavilo veškeré opozice v rámci dělnického hnutí, a to značně násilně.** Neznalost skutečné povahy takového systému pak vehnala pracující do náruče komunistických stran po celém světě, přičemž některým se podařilo ve svých zemích převzít moc a připravit všechny, včetně těch, za jejichž práva se údajně stavěla, o svobodu.

Anarchisté reprezentovali ty touhy pracujících, které se neohlížely jen po vypořádání se se svými vykořisťovateli a jistotě práce, ale také po svobodném všestranném rozvoji sebe sama v rámci společnosti, kde je odbourána jakákoliv nepřirozená autorita a hierarchie. Není divu, že je kolegové „socialisté“ a komunisté, včetně Marxe, tak nenáviděli, pomlouvali, a když se dostali k moci, i krvavě pronásledovali.

Po ekonomické krizi roku 2008 začalo být dílo Karla Marxe opět populární, a to zejména proto, že i přes značný časový odstup asi nejlépe odpovídalo na to, co se děje s kapitalistickou ekonomikou. Namísto toho, abychom (třebaže kriticky) přijali nástroje, které nám Marxem ovlivněné přístupy k ekonomice nabízejí, musíme neustále číst a poslouchat o tom, jaký to byl zločinec. A kdo se na něj koukne, toho komouš bouchne. Popravdě, Marx nemůže za to, co všechno v jeho jménu způsobili jeho následovníci, kteří často jeho myšlenky velmi vulgárně překroutili. Je to stejné, jako přičítat Ježíšovi genocidu indiánů, upalování „čarodějnic“ či Dukovy klerofašistické projevy.

Nenechme se strašit! Strach je bratr nevědomosti. A s vystrašenými a nevědomými jedinci se nejlépe manipuluje. To, že my, anarchisté, Marxe dvakrát nemusíme, neznamená, že si nemůžeme vzít něco z jeho analýzy kapitalismu, stejně jako si bereme něco z Ježíšovy lásky k bližnímu (na rozdíl od některých bigotních křesťanů).